

חוויות מהתוכנית החינוכית בשביל הגולן כתבה: מיכל רוטקו, ט3, בי"ס נופי גולן

באחד מימי שני בחודש פברואר, יצאנו, מחצית שכבת ט' מבית הספר 'נופי גולן', לסיור השני במקטע השביל של נחל סמך, שתחילתו סמוך לנטור וסופו באתר אום אל קנאטיר. מערך הטיולים, שכולל שלושה טיולים בסך הכול, נערך במסגרת פרויקט לשימור וטיפוח מקטעים בשביל הגולן, כאשר בטיול הראשון הכרנו את השביל ואת האתרים שסובבים אותו, ובטיול השני התמקדנו באתר אום אל קנאטיר שבסופו. במקור, אתר זה לא היה חלק משביל הגולן – אבל כשעזבנו את המקום בצהרי היום, הוא היה בדרך לשם.

שביל הגולן הוא שביל החוצה את רמת הגולן ובעוד אורך רמת הגולן 60 ק"מ, אורך השביל 120 ק"מ. השביל, המאופיין בצבעים לבן, כחול וירוק (חרמון, כינרת ומרבדי העשב הירוק בהתאמה), מחולק ל-15 מקטעים בעלי אורכים שונים, הכוללים בתוכם את מירב אתרי הטבע והעתיקות המשמעותיים המרכיבים את היסטוריית הגולן, כולל אזורים נסתרים שמטיילים לרוב לא מגיעים אליהם.

אחד המקומות ההיסטוריים האלו הוא האתר עין קשתות, הידוע גם כאום אל קנאטיר, שמשמעות שמו "אם הקשתות", על שם שלושת הקשתות שנבנו מעל המעיין שהיה שם. המקום הוא למעשה בית כנסת יהודי מהעתיקים ומהמפוארים בגולן, שנבנה בתקופת התלמוד – אחד מתוך 25 שהתגלו עד כה. המקום שימש בזמנו את תושבי הכפר היהודי ששכן שם, ועל חורבותיו נבנה כפר סורי, שננטש לאחר מלחמת ששת הימים. האתר לא נחשב לחלק משביל הגולן – וכאן אנחנו, תלמידי שכבה ט', נכנסנו לעניינים, בשיתוף המדריכים מרשות הטבע והגנים, איקי רהט ממחלקת התיירות של מועצה האזורית, כחלק מהתוכנית החינוכית הממומנת על ידי במנהל לחינוך התיישבותי של משרד החינוך.

בבוקר יום שני, שעל פי התחזית היה אמור להיות אביבי ונקי מעננים, חזרנו אל הנקודה בה סיימנו את הסיור הראשון שלנו. טבעם של מקומות גבוהים להיות קרים יותר, אך לקבלת הפנים הזו אף אחד לא ציפה: כשירדנו מהאוטובוסים לחניון שמעל האתר, קיבלו את פנינו רוחות כה חזקות שכמעט העיפו את הצנומים שבינינו והקפיאו עד לעצם את כל מי שהגיע בלי מעיל – כלומר, את כולם. קפואים אך מלאי עוז, ירדנו בשביל העפר אל האתר, שם, אחרי ארוחת בוקר רצופת צילומי תמונות, ירדנו להרצאה בחלל בית הכנסת עם אורן זינגבוים מרשות העתיקות.

אחרי ההרצאה, התחלקנו לשלוש קבוצות עבודה – קבוצה שבנתה מרפסת תצפית, קבוצה שחשפה בית בד עתיק, קבוצה שסללה שביל המחבר את בית הכנסת לשביל הגולן ומאוחר יותר גם קבוצת בישול.

החלק המשמעותי בביקור שלנו היה, לדעתי, סלילת השביל, שמאוחר יותר יתחבר ויהפוך באופן רשמי לחלק משביל הגולן. בזמן שחברינו לשכבה ישבו בכיתה וחפפו משולשים, אנחנו יצאנו עם מזמרות, טוריות ומקושים למלחמה כנגד הטבע החמוש באבנים, קוצים וסבך של עשבים. חבטנו באדמה הזרועה בירוק עד שהדשא השתטח ונעקר, גזמנו ענפים שנכנסו לטווח השביל עד שאף ענף לא העז להסתנן לכיוונינו, ומזמרנו ענפי קוצים, שבסופו של יום התקשטו בטיפות של זיעה אבל התפנו ממסלול ההליכה.

תלמידים מצוות התיעוד עמדו וצילמו אותנו עוקרים עשבים וממקשים אבנים, באים והולכים, מצלמים את הקבוצות השונות עובדות. כשעה לאחר תחילת העבודה, קבוצת הבישול התחילה לבשל את הפסטה ולחתוך את הירקות והפירות לסלטים. ככל שהדקות חלפו, הקבוצות השונות התקרבו אט-אט לסיום העבודה – נבנתה מרפסת ונחשף בית הבד. אחרונה לסיים הייתה קבוצת השביל – אחרי כשלוש שעות עבודה, סחבנו, מיזעמים עם שרירים תפוסים, את המזמרות הטוריות והמקושים חזרה אל האתר של אום אל קנאטיר.

אחרי ארוחת צהריים טעימה שנטרפה במהירות, נסענו חזרה אל בית הספר, משאירים את אתר אום אל קנאטיר קצת שונה – ואולי משופר – משקיבלנו אותו.

לשריטות על הידיים שלי אולי לקח קצת זמן להיעלם, אבל למען האמת, הרגשתי די טוב כשעבדתי על השביל. המאמץ וההרגשה שנוצרה אצלי, שאולי לאדמה בגולן כן יש כמה דברים ללמד אותי, גרמו לי להבין למה אנשים באו לבנות פה בארץ ישובים, למה הם באו לעבוד כאן – למרות שלחלקם היה הכול בארצות המוצא בחו"ל. גם אם כנראה לעולם יותר לא אתקרב למזמרה, אני יודעת שאני, וכל שאר התלמידים שבאו לסיור הזה, עשינו משהו שהותיר חותם על המקום שאנחנו חיים בו – חותם שישמש רבים אחרים, ושייזכר לעוד זמן רב.